SZAMOSI BLANKA, UNGVÁRI MÁRIA: Tanulói tervek és várakozások a szakképzésben

Kulcsszavak: szakképzés, tervek, mobilitás, pályakezdés

A szakképzésben tanulók jövőterveinek, munkaerőpiaci elképzeléseinek és szakmával kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálata fontos információval szolgál a pályaorientáció, az oktatáspolitikai tervezés és a munkaerőpiaci alkalmazkodás szempontjából, amelyet a szakképzési életutakkal és pályaorientációval foglalkozó kutatások is hangsúlyoznak (Borbély-Pecze, 2016; Fehérvári, 2016; OECD, 2025). A kutatás célja annak feltárása, hogy a szakképzésben részt vevő tanulók milyen továbbtanulási és munkavállalási tervekkel rendelkeznek, mennyire érzik magukat magabiztosnak választott szakmájukban, milyen elvárásokat fogalmaznak meg jövőbeli munkájukkal kapcsolatban, valamint milyen összefüggések figyelhetők meg a tanulók társadalmi háttere és jövőbeli tervei között.

Az elemzés a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal adatbázisaira épül. A vizsgálat során a Szakképzési Pályakövetési Rendszer keretében lebonyolított SZPR-TK 2024/2025. tanévre vonatkozó tanulói kérdőíves adatfelvétel eredményei kerültek felhasználásra. Az elemzés statisztikai módszerekkel vizsgálja a tanulók jövőbeli terveit, szakmájukkal kapcsolatos magabiztosságát, munkaerőpiaci elképzeléseit, valamint a munkával kapcsolatos prioritásait.

Az eredmények alapján a tanulók jelentős része a szakmaszerzést követően elsősorban munkába állást tervez, ugyanakkor a kizárólagos továbbtanulási szándék aránya is jelentős és szorosan összefügg a családi háttérrel - minél iskolázottabbak a szülők, annál inkább felsőfokú tanulmányokban gondolkodnak gyermekeik. A jövőre vonatkozó tervek azonban nem minden tanuló esetében egyértelműek, egy részük mind a továbbtanulás, mind a munkavállalás tekintetében bizonytalan. A szakmai magabiztosságuk terén a kép kedvező, a tanulók rövid és hosszú távon egyaránt alkalmasnak érzik magukat választott szakmájuk gyakorlására, amely összefügg a szakmájukkal kapcsolatos magabiztossággal, a képzési tapasztalatokkal és a munkaerőpiaci kilátások megítélésével. A munkával kapcsolatos prioritásokat faktoranalízissel vizsgálva a munkakörnyezeti és jóléti tényezők – elsősorban a jó fizetés és a kellemes munkahelyi légkör – bizonyulnak a legmeghatározóbbnak, míg a munka–magánélet egyensúlyának dimenziója háttérbe szorul, ami a korosztály életkori sajátosságaival és karrierépítési fázisával hozható összefüggésbe. Ugyan az elemzés a 2024/2025. tanév adatain alapszik, az előadásig azonban lehetőségünk nyílik friss eredményeket is bemutatni.

Az eredmények rámutatnak, hogy a szakképzési életút nemcsak képzési, hanem társadalmi mobilitási pályaként is értelmezhető: a családi háttér és a szülői támogatás mértéke meghatározóan alakítja azt, hogy a tanulók milyen ambíciókkal néznek a jövőjük elé.

Szakirodalom:

Borbély-Pecze, T. B. (2016). Szakképzés és pályaorientáció – tévutak és lehetőségek. Educatio, 25(1), 59–69.

Fehérvári, A. (2016). Pályakövetési vizsgálatok a szakképzésben. Educatio, 25(1), 70–83.

OECD (2025). Education at a Glance 2025: OECD Indicators. OECD Publishing, Paris.

Az Európai Unió társfinanszírozásával